

ASSOCIACIÓ
D'EScriptors
EN LLENGUA
CATALANA

ESCRIURE EN CATALÀ:
Estat de la professionalització
Resum de les conclusions

Estudi realitzat amb el patrocini de

Para ver esta película, debe
disponer de QuickTime™ y de
un descompresor TIFF (sin comprimir).

Octubre del 2007

Índex

1.- Objectius i metodologia de la recerca.....	3
2.- Perfil general del col·lectiu	6
3.- L'exercici de la professió.....	17
4.- Anàlisi del grau de professionalització.....	27

1. Objectius i metodologia de la recerca

L'objectiu fonamental de la recerca era conèixer la situació professional dels autors i autores que són alhora membres de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Com exerceixen la seva activitat, en quin grau són o es consideren professionals, quins gèneres conreen, la llengua o llengües que utilitzen, per quins àmbits de la indústria cultural difonen la seva obra, quines altres tasques fan, el seu control i la seva satisfacció respecte a la tasca professional de l'escriptura i quin és el seu perfil sociològic.

Es volia obtenir, per primera vegada en el nostre context cultural, dades objectivables sobre una professió que ha existit sempre però que s'ha transformat profundament en les darreres dècades i que cal redefinir davant els reptes tecnològics, industrials i de les noves xarxes de comunicació. A través d'aquest tast transversal de l'ofici/professió/dedicació actual també es volien aconseguir informacions sobre les tres darreres dècades, aquelles en les quals ha estat en activitat l'AELC. I amb la idea, finalment, de tenir unes dades base que permetin d'aquí a uns anys fer una nova recerca que identifiqui evolucions, tendències i reptes.

Amb aquest objectiu, durant el darrer trimestre del 2006 es va distribuir una enquesta per correu als membres de l'Associació. El qüestionari constava de 27 pàgines, amb 77 preguntes i 846 variables estadístiques, atesa la voluntat d'assolir una àmplia informació i unes conclusions substantives. Es va enviar a tota la població objecte d'estudi (1.016 associats en aquell moment) i fins al moment de cloure el període de recepció es van rebre 373 respostes, cosa que representa una taxa del 36,7 %, més que suficient per a extreure conclusions amb base científica. A més, la qualitat de la informació de les respostes resultava més que satisfactòria: eren escasses les preguntes on la taxa de no resposta fos notable i ben pocs els casos on es van detectar incoherències o respostes poc acurades.¹

L'estudi ha estat realitzat en les seves fases de recollida, tabulació i anàlisi de dades per l'Equip de recerca EPP del Departament de Sociologia i Anàlisi de les organitzacions de la Universitat de Barcelona, integrat per Josep Lluís C. Bosch, Jaume Farràs, Roser Santamaria i Joan Teixidor, amb els quals ha col·laborat en totes les fases un equip de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

¹ Si la mostra hagués estat estrictament aleatòria (simple), es podria afirmar que l'error mostral és de $\pm 4,05$ %; per unes p i q del 50 %, i amb un nivell de confiança del 95 %.

Les dades de què disposa l'AELC sobre els associats permeten comparar tres variables amb les respostes de la mostra. Es tracta del gènere, l'edat i el territori de residència. A les **taules 1 i 2** comprovem que el nombre de persones que respon l'enquesta, atenent les variables de gènere i edat, no presenta diferències importants respecte al conjunt de membres de l'AELC.

Taula 1. Gènere dels membres de l'AELC i de la mostra que respon l'enquesta

	Mostra		Població de l'AELC	
	Freqüència	Percentatge	Freqüència	Percentatge
Home	243	65,1	724	71,3
Dona	113	30,3	292	28,7
No responen	17	4,6		
Total	373	100	1016	100,0

Taula 2. Edat dels membres a l'AELC i de la mostra que ha respost l'enquesta

	Mostra		Població de l'AELC	
	Freqüència	Percentatge	Freqüència	Percentatge
20-40	53	14,2	148	14,6
41-60	206	55,2	581	57,2
61 i més	94	25,2	177	17,4
No responen	20	5,4	110	10,8
Total	373	100,0	1016	100,0

I pel que fa al lloc de residència, la representació territorial dels que responen és correcta, ja que són mínimes les discrepàncies detectades entre la mostra i la població o univers objecte de la recerca.

Taula 3. Distribució territorial dels membres de l'AELC i de la mostra que ha respost l'enquesta

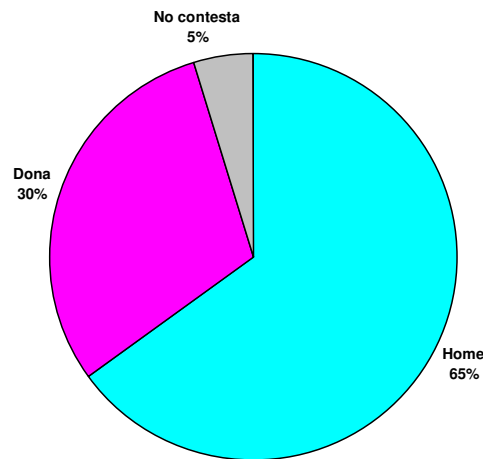
	Mostra		Població		Percentatge del territori que respon
	Freqüència	Percentatge	Freqüència	Percentatge	
Catalunya	232	62,2	693	68,2	33,5
País Valencià	64	17,2	167	16,4	38,3
Illes Balears	50	13,4	125	12,3	40,0
Resta de l'Estat espanyol	4	1,1	9	0,9	44,4
Estranger	3	0,8	22	2,2	13,6
Sense identificar	20	5,4			
Total	373	100,0	1016	100,0	

2.- Perfil general del col·lectiu.

2.1. Gènere i edat

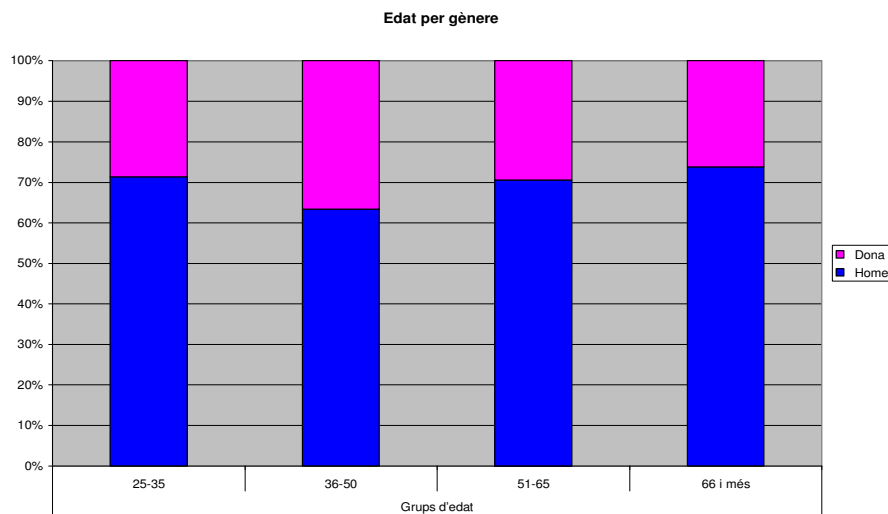
Una ullada a la **gràfica 1** permet afirmar que la professió d'escriure en català és encara masculina. El 65,1 % dels que responen l'enquesta són homes (recordem que aquesta xifra augmenta fins al 71,3 % en el conjunt de membres de l'AELC).

Gràfica 1. Distribució dels escriptors i escriptores per gènere

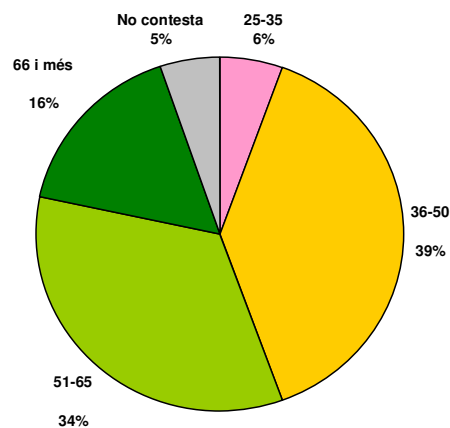
Aquesta proporció es manté estable entre els associats més joves i més grans, tal com podem observar a la **gràfica 2**, la qual posa en relació aquestes dades per grups d'edat.

Gràfica 2. Distribució del gènere dels escriptors i escriptores per grups d'edat

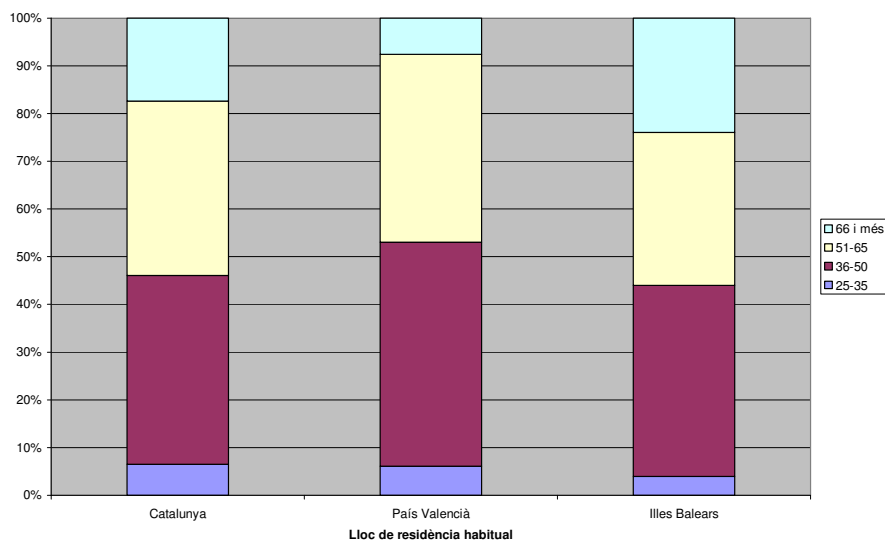
La mitjana d'edat dels associats i associades és de 53 anys. Ens trobem, doncs, davant un col·lectiu la meitat del qual supera els 50 anys. En observar, a més, els resultats plasmats a la **gràfica 3** és evident l'escassetat d'escriptors joves associats a l'AELC, fet que pot atribuir-se en part al baix grau d'associacionisme de la joventut, en part perquè la dedicació i la consciència professional es consolida a una edat més madura entre els escriptors i també, finalment, a una escassa acció afiliadora de la pròpia Associació. Només el 6 % dels que han respost tenen menys de 35 anys.

Gràfica 3. Distribució de l'edat dels escriptors i escriptores

Així mateix, el retrat del col·lectiu que ofereix l'enquesta és format en quasi dos terços per escriptors i escriptores en actiu a partir de 1981 –exactament un 64,3 %–, mentre que els que es van donar a conèixer en la dècada dels 70 són el 17,7 % i els incorporats en una data anterior a 1970 són només el 12 %. Aquestes dades també es poden matisar per territoris. Així, el País Valencià és el territori menys envellit, les Illes són les que més ho estan, i el Principat ocupa una posició intermèdia.

Gràfica 4. Distribució de l'edat dels escriptors i escriptores per territori

2.2. Nivell d'estudis, context familiar i estatus

Pel tipus de persones objecte d'anàlisi era previsible que el nivell d'estudis assolit pels professionals de l'escriptura seria força elevat si ho comparem amb la resta de la població. El 79% dels que responen el qüestionari han seguit estudis superiors, i el 12% ha obtingut el doctorat.

Pel que fa al nivell cultural de base familiar, sembla que és clar que les persones que es dediquen a l'escriptura solen provenir de famílies amb un nivell d'estudis més alt que la resta de la població i també tenen com a parella una persona amb estudis superiors en un 48% dels casos. Com a dada simptomàtica, les dones escriptores tenen proporcionalment el doble de pares amb estudis superiors que no els escriptors homes, i aquesta proporció encara es dobla en el cas de les mares de les escriptores respecte a les dels escriptors.

Pel que fa a si tenen familiars més o menys directes que siguin escriptors, ens adonem que la proporció dels qui en tenen és més aviat baixa comparada amb altres professions: en un 8,7 % ho és el pare o la mare, en un 13,4 % ho és la parella, en un 11,9 % un germà o germana i en un 12,8 % ho és algun fill o filla. Si bé som lluny de l'endogàmia de certes professions liberals, aquest percentatge de parentius és significatiu i, potser, comú amb altres professions artístiques. Uns percentatges que augmenten considerablement en referir-nos a altres professions del món de la cultura (incloent-hi l'ensenyament): així, en un 20,3 % hi pertanyen el pare o la mare, en el cas de la parella hi trobem un 39,5 %, pel que fa als germans o germanes hi tenim un 33,2 % i un 37,2 % si ens referim als fills o filles.

L'entorn familiar de les dones sembla haver estat més favorable a la professionalització en l'escriptura. Les mares de les dones escriptores tenen un nivell professional proporcionalment més elevat que les dels escriptors, el nivell formatiu familiar de la mitjana és més alt, tenen més familiars pròxims dins el món de les lletres, i en l'accés a la professió s'han format més orientades a l'exercici de l'escriptura. Les escriptores destaquen per no estar tan disperses en feines fora de l'àmbit literari i, en canvi, se centren en una gamma de possibilitats àmplia dins el món de l'escriptura. Per exemple, proporcionalment, les traductores (13%) quadrupliquen els traductors.

Pel que fa a la percepció sobre el propi estatus social i en relació amb el dels seus pares, tal com veiem a les **taules 4 i 5**, una majoria (el 59,8 %) s'autositua en la classe mitjana-mitjana, la qual, sumant-hi els percentatges de mitjana-alta i mitjana-baixa ens

fa arribar, amb aquests matisos, a un global contundent del 94,1 % d'autors i autores que es consideren de classe mitjana.

Taula 4. Respostes a la pregunta sobre la classe social en què s'inclouria.

	Percentatge
Alta	1,1
Mitjana-alta	20,9
Mitjana-mitjana	59,8
Mitjana-baixa	13,4
Baixa	0,8
No contesta	4,0
Total (n=373)	100%

En canvi, en les respostes sobre la comparació en relació amb l'estatus social dels pares trobem que, mentre un terç quasi exacte la considera igual que els progenitors (33,2 %), un 52,3 % la considera molt o força més alta i només un 10 % la considera una mica, força o molt més baixa.

Taula 5. Respostes a la comparació entre la seva posició social i la dels pares.

	Percentatge
Molt més alta que la dels pares	16,4
Força més alta	35,9
Més o menys igual	33,2
Una mica més baixa	5,4
Força més baixa	4,3
Molt més baixa	0,3
No contesta	4,5
Total (n=373)	100%

Podem matisar, però, que veient aquests resultats per gèneres, si bé autors i autores s'autosituen per un igual en la classe mitjana-mitjana, les escriptores s'autosituen en la zona mitjana-alta o alta en un 27,5 %, mentre els escriptors ho fan només en un 20,3 %; així mateix, mentre un 17,3 % dels escriptors se situen en la mitjana-baixa o baixa, només ho fan un 10,1 % de les escriptores. En canvi, paradoxalment, mentre un 57,4 % dels escriptors creuen que el seu estatus és molt més o força més alt que el dels pares, les escriptores només ho creuen en un 48,6 %, i a l'inversa, mentre els escriptors afirmen en un 8,7 % dels casos que el seu estatus és una mica o força més baix que el

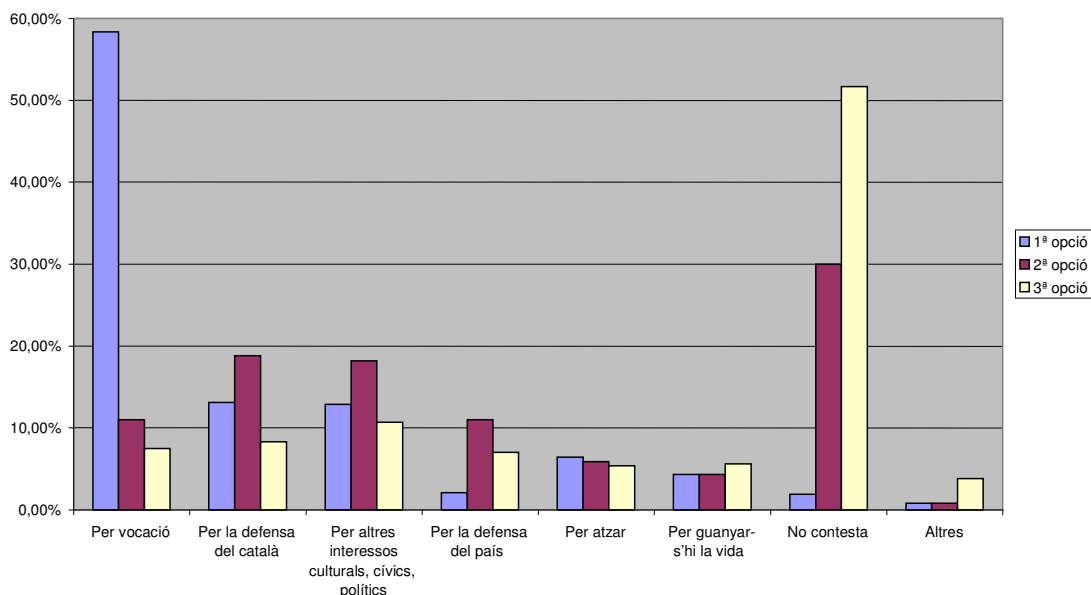
dels pares, un 14,6 % de les escriptores creuen que és una mica, força o molt més baix (aquesta darrera opció, “molt més baix”, no és triada per cap escriptor home).

2.3. Inicis, motivacions i aprenentatge

La trajectòria professional d'aquest col·lectiu sol iniciar-se en el sistema educatiu, durant el procés d'escolarització. Un 56,7 % dels enquestats declaren que la seva activitat com a escriptor va començar abans dels 25 anys. De mitjana, les dones declaren haver començat més tard a escriure.

“Per vocació” (58,4 %) és la resposta més important a la pregunta sobre “*per què van arribar al món de l'escriptura*” (gràfica 5), seguida d'un altre motiu o circumstància plantejat en termes més genèrics: interessos culturals, cívics i polítics, la defensa de la llengua catalana o el propi país (28,1 %). Només el 4,3 % assenyala que s'ha dedicat a escriure per guanyar-s'hi la vida (però aquest percentatge augmenta a 11 % en el cas de les dones escriptores), mentre que un 6,4 % atribueix a l'atzar la raó o circumstància per la qual es dedica a l'escriptura. Es pot destacar que si bé un 25% dels més grans de 66 anys declara haver arribat a l'exercici de l'escriptura per la defensa del català, aquesta opció va essent menys adduïda com més jove és la generació.

Gràfica 5. Per què van arribar al món de l'escriptura

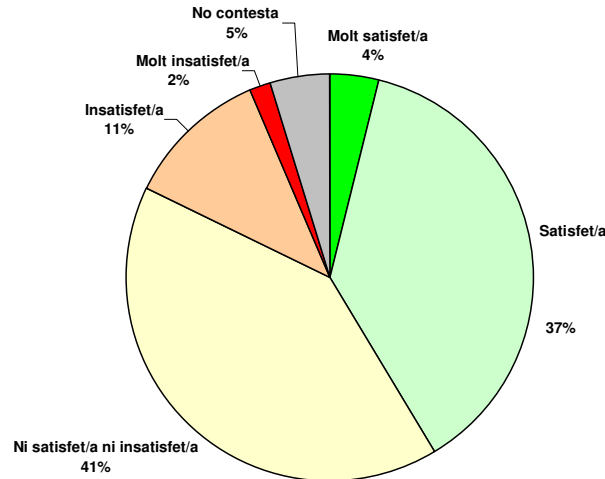

La manera com han après a escriure ha estat l'autodidactisme en un 67,9 % dels casos, mentre que un 10,3 % considera que hi ha intervingut la seva formació universitària i només un 6,1 % ha passat per tallers i cursos d'escriptura.

2.4. Grau de satisfacció i valoració del context professional

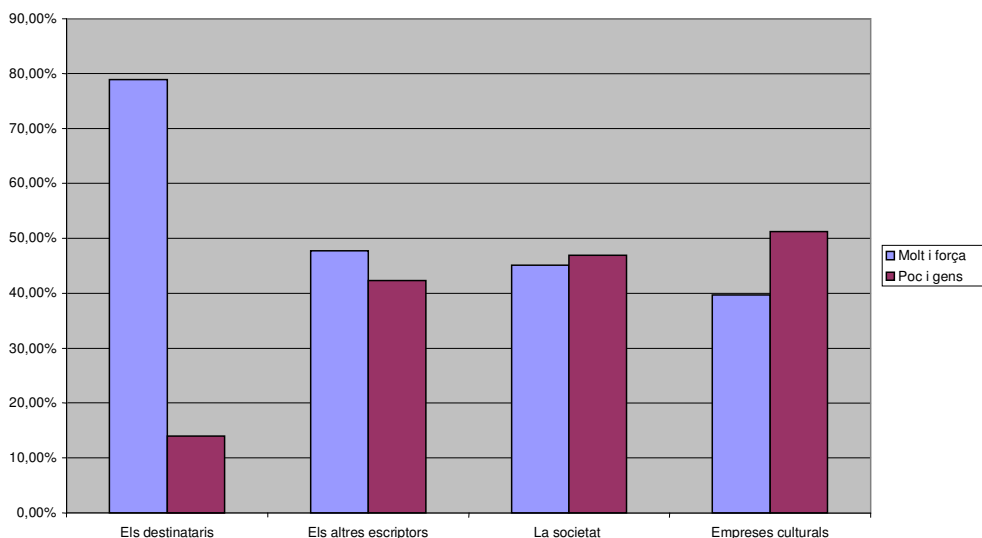
La idea inicial que es tenia sobre l'escriptura no ha variat gaire amb el decurs del temps, ja que hi ha una gran correspondència entre el que pensaven al moment d'iniciar-se en la professió i la que tenen en l'actualitat. Aquesta correspondència global indica que no hi ha, en general, grans canvis d'opinió (hi juga segurament el factor vocacional com a argument essencial en la seva tria professional), i això ajuda, en conseqüència, al fet que no mostrin gaires motius d'insatisfacció. El 41% dels escriptors i escriptores es mostren satisfets o molt satisfets del seu estatus social. El grup que mostra una satisfacció més gran i decidida és el que té entre 51 i 65 anys, és a dir el grup dels qui, com a generació, estan al cim de la professió. En termes territorials els que estan més insatisfets són els escriptors que viuen al País Valencià.

Gràfica 6. Grau de satisfacció sobre l'estatus social de l'escriptor/a

Del que no està satisfet el col·lectiu és de les retribucions, ja que el 30% considera que són insuficients. En canvi, els escriptors se senten ben valorats pels seus destinataris (el 79% molt ben valorats i força ben valorats), mentre que no s'hi consideren tant per les empreses culturals (47%) i per la societat en general (45%). Quant a la valoració dels propis col·legues, un 48% es considera ben valorat pel col·lectiu, mentre que un 42% creu que els seus col·legues el valoren poc o gens.

Gràfica 7. Com se senten valorats els escriptors

Les expectatives que autores i autors tenen sobre el que espera el destinatari de l'obra presenten algunes diferències interessants. Creuen, per aquest ordre, que el destinatari espera ser enriquit culturalment, aconseguir noves emocions (38,9 %) i omplir el seu lleure (34,9 %).

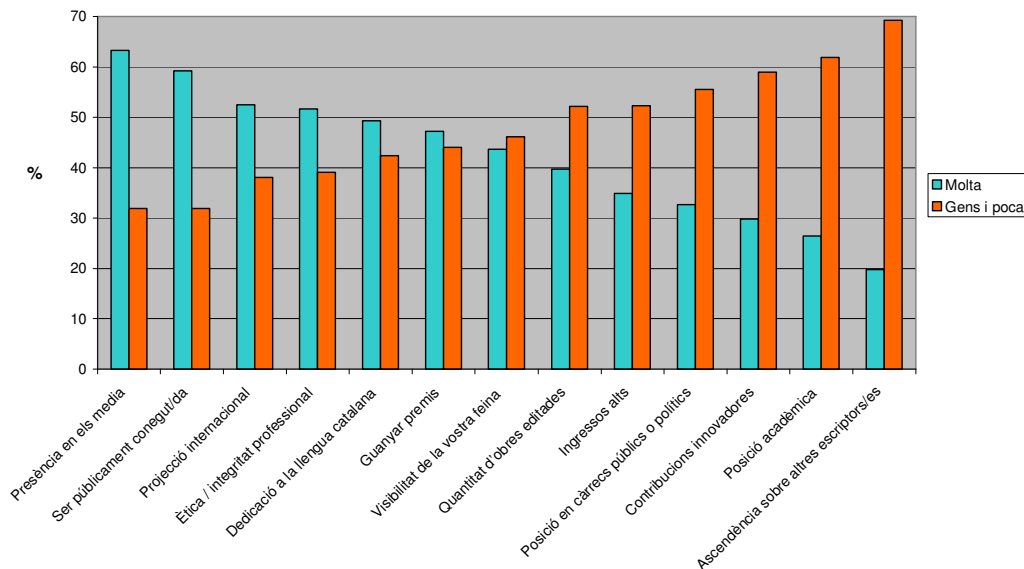
Taula 6. Respostes a la pregunta sobre què creuen que espera, fonamentalment, el destinatari de la seva producció

	Percentatge	Total
Un producte fàcil	8,8	(n=373)
Lleure	34,9	(n=373)
Noves perspectives	28,4	(n=373)
Nous coneixements	26,3	(n=373)
Noves emocions	38,9	(n=373)
Coneixements lingüístics	12,6	(n=373)
Que obri debat	15,8	(n=373)
Que provoqui	14,7	(n=373)
Que l'enriqueixi	55,2	(n=373)
Altres.	2,4	(n=373)

Les escriptores creuen que el destinatari espera lleure en un 44,7 %, mentre que els escriptors aposten més per les noves perspectives (33,9 %), provocació (18,3 %) i que obri debat (18,7 %). Els autors i autores del País Valencià creuen en un 47,5 % que el lleure és l'element més buscat pel lector.

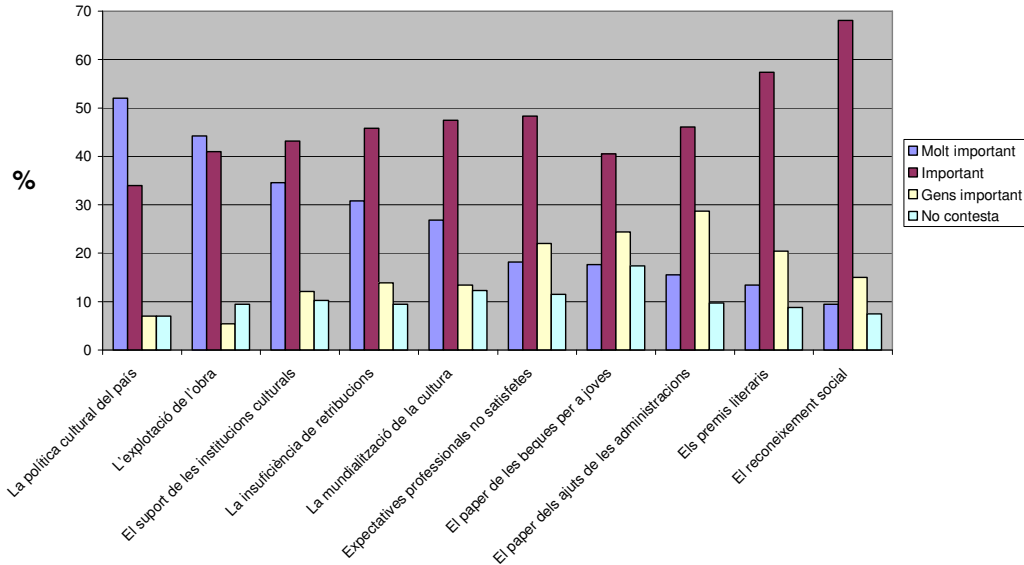
Pel que fa a la importància atribuïda a diverses temàtiques contextuais, els escriptors consideren que els que tenen més importància són la seva presència als mitjans de comunicació (63,3 %), el ser públicament coneguts (59,2 %) i la projecció internacional assolida (52,5 %). D'altres temàtiques van decreixent en importància, com ara la d'aconseguir uns ingressos alts i, en darrer lloc, hi ha l'ascendent que puguin tenir sobre altres escriptors.

Gràfica 8. Valoració de temàtiques professionals en funció del grau d'importància.

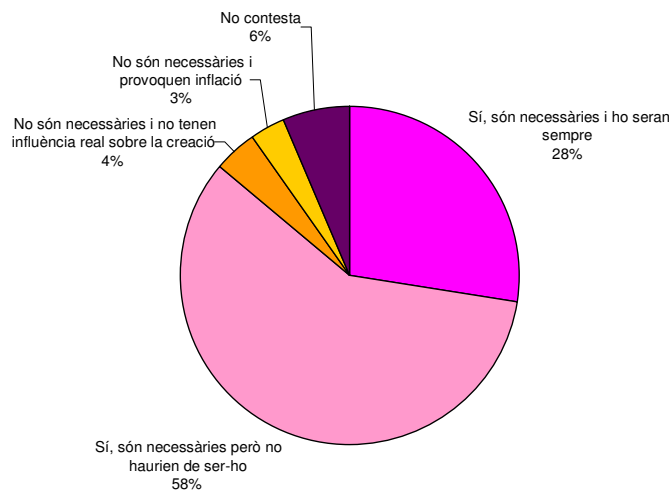
Pel que fa al grau d'importància que s'atribueix a altres qüestions professionals o contextuais, és destacable que la política cultural del país és el primer tema considerat molt important per un 52% dels enquestats, als quals podem afegir el 35 % que el considera important. Aquesta valoració, però, cal llegir-la en relació amb el fet que en una altra pregunta els escriptors avaluen amb un suspens tots els nivells de les administracions responsables de les polítiques culturals.

Gràfica 9. Grau d'importància de qüestions professionals

Lligat a això, la pregunta de si es creuen que són necessàries les ajudes a l'escriptura, el 86% respon afirmativament, però el 58 % matisa que si bé ho són, no ho haurien de ser. El territori amb un percentatge més alt que creu que no són necessàries és Catalunya, però és una opinió molt minoritària (10% dels enquestats).

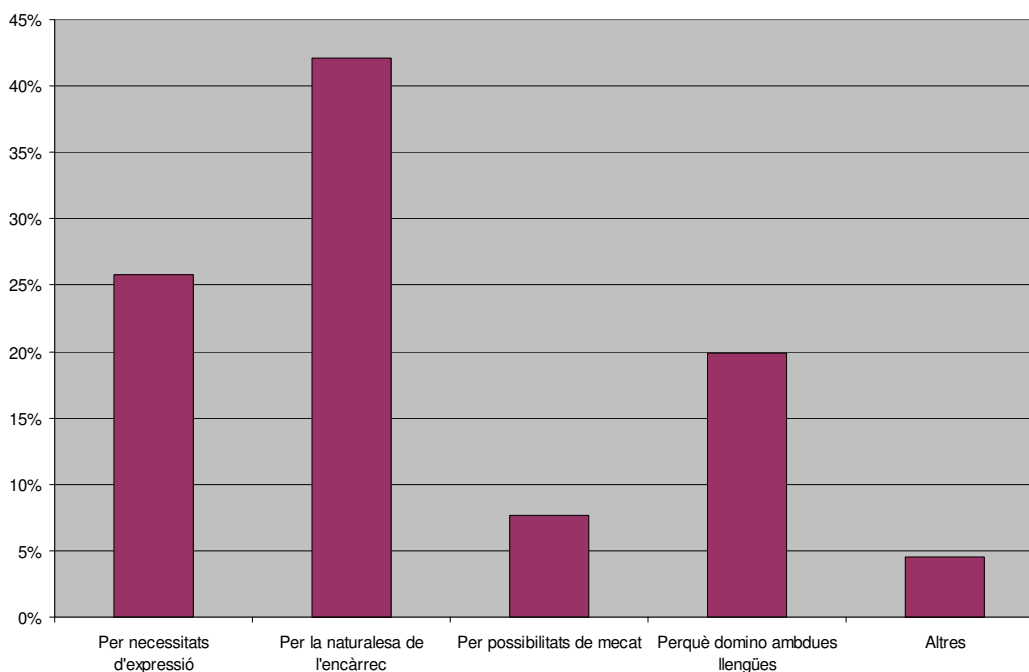
Gràfica 10. Creieu que les ajudes públiques a l'escriptura en català són necessàries per a la seva subsistència?

2.5. L'ús de la llengua

Un 59,2 % dels enquestats afirma que utilitza tant el català com el castellà en la seva feina, mentre que un 40,8 % fa un ús exclusiu del català. Usar el català o no a l'hora d'escriure sol estar relacionat amb la naturalesa del projecte, obra o encàrrec: un 42 % ho explica així, mentre que un 20 % ho fa “perquè domino les dues llengües”, i un 26 % per “necessitats d'expressió”; finalment, hi ha un 8 % que explicita com a raó les majors possibilitats de mercat.

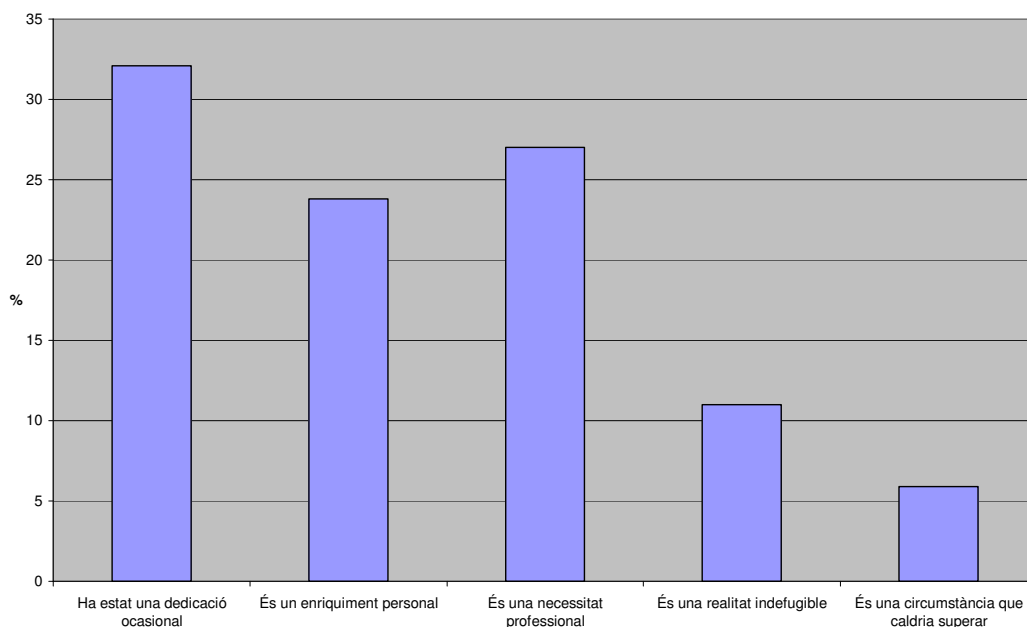
Gràfica 11. Respostes a la pregunta sobre la raó per la qual escriuen, o han escrit, en català i en castellà.

En canvi, l'escriptura en una altra llengua –que no sigui el castellà– és un fet minoritari, ja que només afirmen fer-ho el 12,3 % de la mostra, en un petit percentatge pels seus orígens familiars i la majoria gràcies a l'aprenentatge d'aquesta tercera llengua, majoritàriament l'anglès i el francès.

Entre els que escriuen en una llengua diferent del català, per a un 32 % ha estat “una dedicació ocasional”, per al 27 % “una necessitat professional”, per a un 11 % “una realitat indefugible” i per al 6 % “una circumstància que caldria superar”; en canvi, per a un 24 % ha estat “un enriquiment personal”.

Gràfica 12. Respostes a les circumstàncies sobre l'ús de diverses llengües en la tasca d'escriptura.

A la pregunta sobre si creuen que existeixen escriptors plenament bilingües, un 41,3 % respon afirmativament, mentre un 33,2 % ho fa negativament. Simptomàticament, un 25,5 % tria l'opció "no ho sé" o bé no contesta. A la pregunta connexa, demanant com consideraria la possibilitat de realitzar tota la tasca d'escriure en una sola llengua, un 38,9 % ho trobaria "òptim", un 23,3 % "desitjable", un 19,6 % "indiferent" i un 10,2 % "negatiu". En aquest cas, el percentatge de no respostes baixa al 8 %.

Finalment, per cloure el tema de la llengua, en una pregunta en què es demana quina evolució creuen previsible en les tres pròximes dècades respecte a diversos temes professionals, sobre si hi haurà producció literària en llengua catalana, un 77,5 % considera que sí, mentre que un 9,4 % afirma que no i el 13,1 % no contesta. I respecte a si creixerà la diversitat lingüística en la nostra societat, ho creu probable un 82 % de la mostra, no ho creu un 11,3 % i no contesta un 6,7 %.

3. L'exercici de la professió

Per a comprendre i explicar la professió d'escriure en català en els darrers vint-i-cinc anys, calia observar les tasques que fan els escriptors i escriptores, el seu àmbit organitzatiu, els gèneres literaris conreats, la llengua usada predominantment, l'obra realitzada i la seva difusió. Per seguir l'evolució de la situació de cada autor, es va dividir el període estudiat (de 1980 a 2005) en intervals de cinc anys, i es van repetir algunes preguntes sobre diversos aspectes de la professió per cada un d'aquests intervals. Es demanava d'indicar, a més, la intensitat de dedicació a l'exercici de la professió per cada període a fi d'obtenir la informació més precisa possible. Pel que fa a les tasques, es van establir tres grups: les tasques d'**escriptura**² pròpiament dites, les de caràcter **paraliterari**³ i les feines **connexes**.⁴

Els resultats de l'estudi ens mostren que la dedicació a escriure en català és una activitat que ha anat creixent d'ençà de 1980. Tanmateix hem de tenir en compte que aquests resultats es refereixen als membres actuals de l'AELC, però no inclouen dades dels que han anat desapareixent en aquests vint-i-cinc anys. Així doncs, l'estudi ens pot proporcionar una informació rellevant sobre l'evolució dels escriptors actius actualment, però hem de ser prudents a l'hora de donar una dimensió més global a les dades pel que fa a l'evolució de la professió en general.

En aquests vint-i-cinc anys han augmentat el nombre de socis de l'AELC i el seu grau de dedicació. Per una altra banda, si mirem la mitjana de les diferents tasques d'escriptura que es feien a l'inici del període estudiat i les comparem amb les actuals, comprovem que ara se'n fan menys en nombre per càpita. Aquest augment de dedicació i d'especialització ens pot indicar que actualment hi ha un grau més alt de professionalització. No podem perdre de vista, però, que el context organitzatiu, lingüístic i cultural dels anys 80 no és comparable amb el d'avui. La situació actual no es podria explicar sense la contribució d'aquelles persones que durant la dictadura i la transició van anar posant les bases de la professió i van engegar i conduir els processos constitutius i formatius de l'ofici d'escriure.

² Autoria en tots els gèneres literaris, traducció, dramaturgia, crítica i estudis literaris, guionatge.

³ Periodisme, col·laboracions en premsa escrita, tertúlies en mitjans de comunicació, ensenyament relacionat amb la literatura.

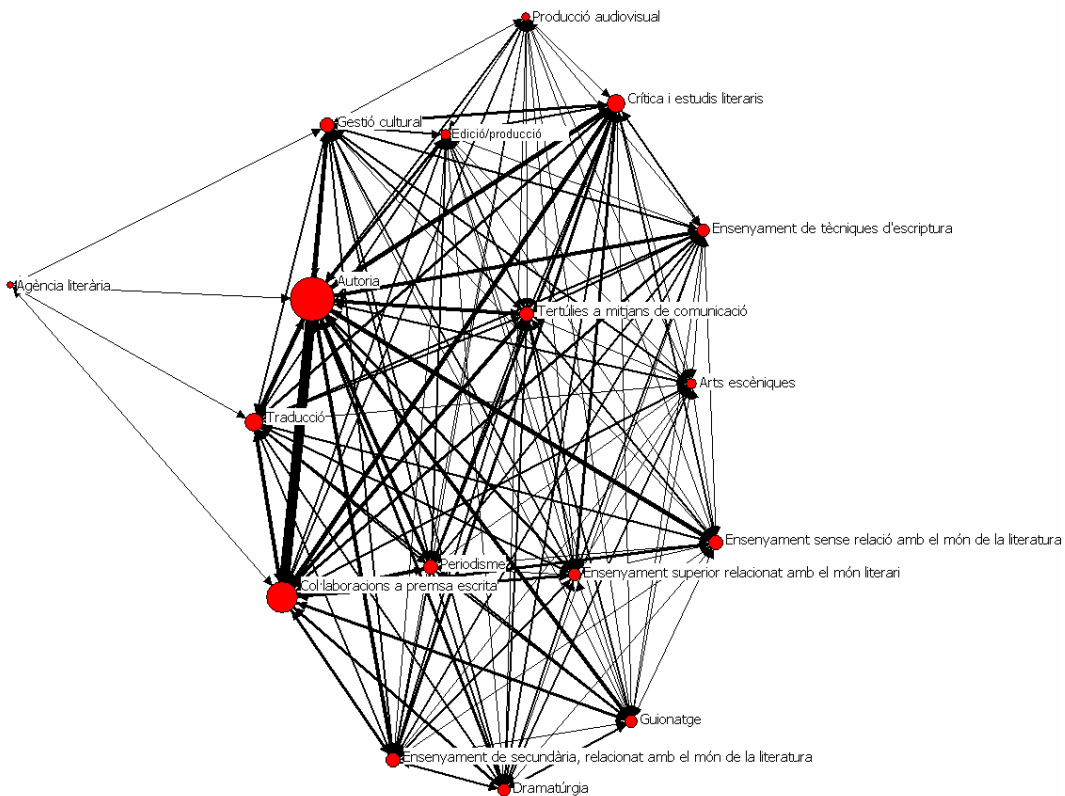
⁴ Ensenyament en general, arts escèniques, edició/producció, agència literària, gestió cultural, producció audiovisual.

3.1. Tipus d'activitats realitzades pels escriptors

Per analitzar a fons les diverses tasques que combinen els escriptors, més enllà del temps que hagin destinat a la seva realització, ens hem centrat en el darrer període estudiat, el que va de 2001 a 2005, ja que és el que ens pot dibuixar amb més precisió la situació actual.⁵

La **gràfica 13** ens dóna una imatge de la varietat i la complexitat de combinacions professionals que s'estableixen. Veiem que l'activitat central és l'autoria i observem que aquesta està molt sovint complementada amb les col·laboracions a la premsa escrita.

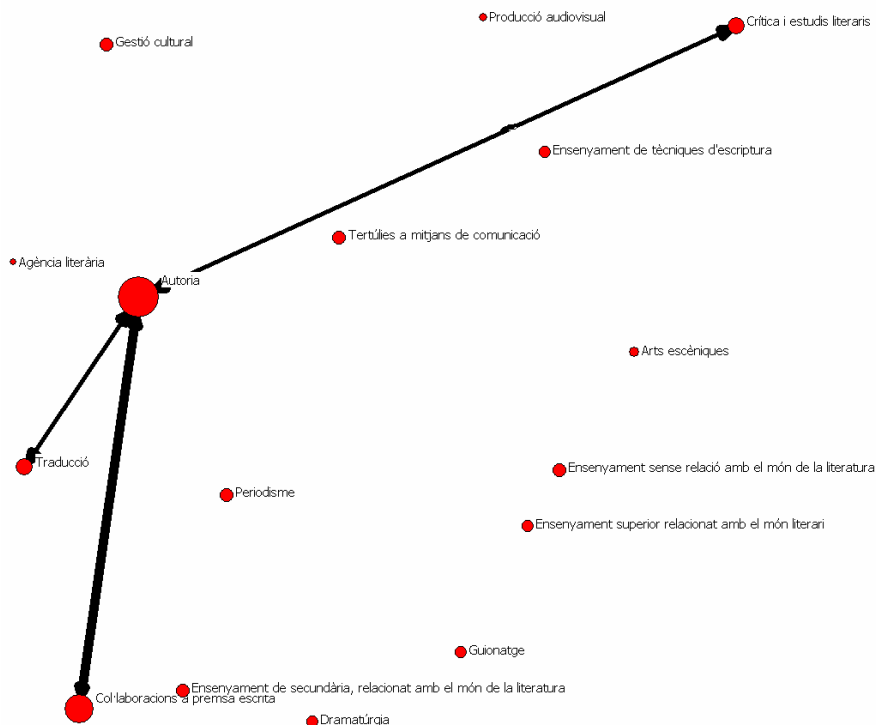
Gràfica 13. Xarxa completa de relacions entre tasques d'escriptura durant el quinquenni 2001-05

⁵ Per estudiar la combinació que fa cada un dels escriptors calculem la probabilitat de fer dues tasques alhora per totes les combinacions possibles i, amb els resultats obtinguts, es poden representar gràficament les combinacions entre les diverses tasques. Indiquem la importància de les tasques dutes a terme a través del nombre de persones que forma el conjunt dels qui s'hi dediquen: això és observable per la grandària dels cercles i per la intensitat de les relacions, representada pel gruix de les fletxes que mostren quantes persones alhora es dediquen a les dues tasques que relaciona la fletxa.

Si reduïm el nombre de relacions expressades en la gràfica, i ens centrem només en les més fortes (**gràfica 14**), les que representen com a mínim el 20 % de la mostra (74 persones), veiem que les tasques que es combinen més sovint amb l'autoria són, a més de les col·laboracions a la premsa escrita, la traducció, i la crítica i els estudis literaris.

Gràfica 14. Xarxa reduïda de relacions entre tasques d'escriptura en el quinquenni 2001-05. Relacions fortes.

La **taula 7** ens mostra quina ha estat l'evolució de les diferents tasques d'escriptura en el període estudiat. Hi veiem que totes han crescut, però n'hi ha algunes que ho han fet en un grau molt més alt. Dins de les tasques pròpiament d'escriptura, destaca el guionatge, al qual actualment es dediquen quatre vegades més d'autors que fa vint-i-cinc anys. En les feines paraliteràries, l'ensenyament de tècniques d'escriptura s'ha multiplicat per set, l'ensenyament superior relacionat amb el món literari gairebé per cinc, i la participació en tertúlies en els mitjans de comunicació, per quatre. Aquestes xifres evidencien, d'una banda, la importància que ha tingut la progressiva normalització dels mitjans de comunicació de masses en català (ràdio i televisió). De

l'altra, l'increment en el camp de l'ensenyament de tècniques d'escriptura ens parla d'una nova manera d'encarar la iniciació professional.

Taula 7. Evolució de les tasques d'escriptura des de 1980-85 a 2001-05 en ràtio de creixement

	Sense ponderar*	Ponderat**
<i>Feines d'escriptura</i>	1,90	2,28
Guionatge	4,45	3,46
Autoria	1,80	2,45
Crítica i estudis literaris	1,83	2,32
Dramatúrgia	1,96	1,87
Traducció	1,69	1,55
<i>Feines paraliteràries</i>	2,13	2,18
Ensenyament de tècniques d'escriptura	5,44	7,00
Ensenyament superior relacionat amb el món literari	2,67	4,67
Tertúlies als mitjans de comunicació	4,27	4,00
Periodisme	1,78	2,00
Col·laboracions a premsa escrita	1,89	1,93
Ensenyament de secundària, relacionat amb el món de la literatura	1,35	1,26
<i>Feines connexes</i>	1,67	1,60
Edició / producció	2,43	2,87
Gestió cultural	2,73	2,49
Producció audiovisual	1,86	1,71
Agència literària	2,00	1,25
Arts escèniques	1,29	1,21
Ensenyament sense relació amb el món de la literatura	1,15	1,20

*La ràtio de creixement es calcula dividint el nombre de persones actuals per les del primer quinquenni

**La ponderació es fa pel grau de dedicació (ocasional, sovint i molt sovint).

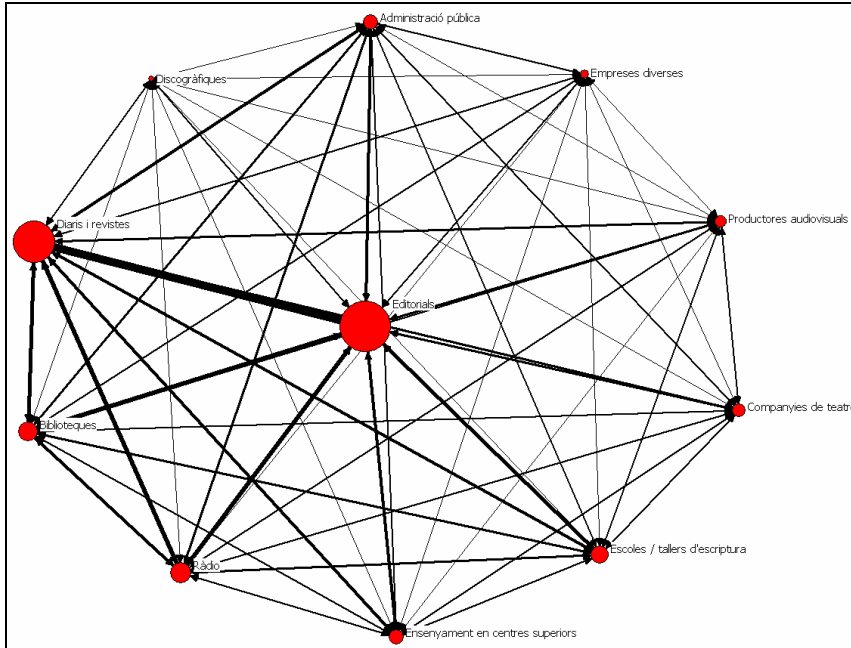
3.2. Relació entre els escriptors i les empreses culturals

Les empreses amb les quals una part important dels enquestats té o ha tingut més relació professional són les del món editorial, les de les revistes o diaris i les ràdios. A més d'aquestes, hi ha també un conjunt d'empreses en què el contacte professional es produeix entre poques persones i d'una manera més aviat ocasional. L'anàlisi de la informació facilitada pels enquestats ens indica que en els últims anys han anat sorgint nous sectors d'activitat (Internet, escoles d'escriptura...). Malgrat que la dedicació a aquests nous formats encara és modesta si tenim en compte el grau de dedicació, sembla que van en augment i que obren nous camps d'exercici de la professió.

En analitzar la dedicació en ràtios podem confirmar que l'any 1980 un autor o autora treballava de mitjana per a gairebé quatre tipus d'empreses culturals, mentre que vint anys més tard treballa per a tres. Aquesta dada és un símptoma més de l'evolució cap a un major grau d'especialització, que ja hem apuntat a l'apartat anterior.

Una anàlisi més aprofundida de tot el conjunt d'empreses amb què es relacionen les escriptores i els escriptors, centrada en el quinquenni 2001-2005, posa novament en relleu la complexitat de la pràctica d'escriure d'una banda i, de l'altra, l'ampli panorama d'empreses existent (**gràfica 15**).

Gràfica 15. Xarxa completa d'empreses amb què es relacionen els escriptors en el quinquenni 2001-05.

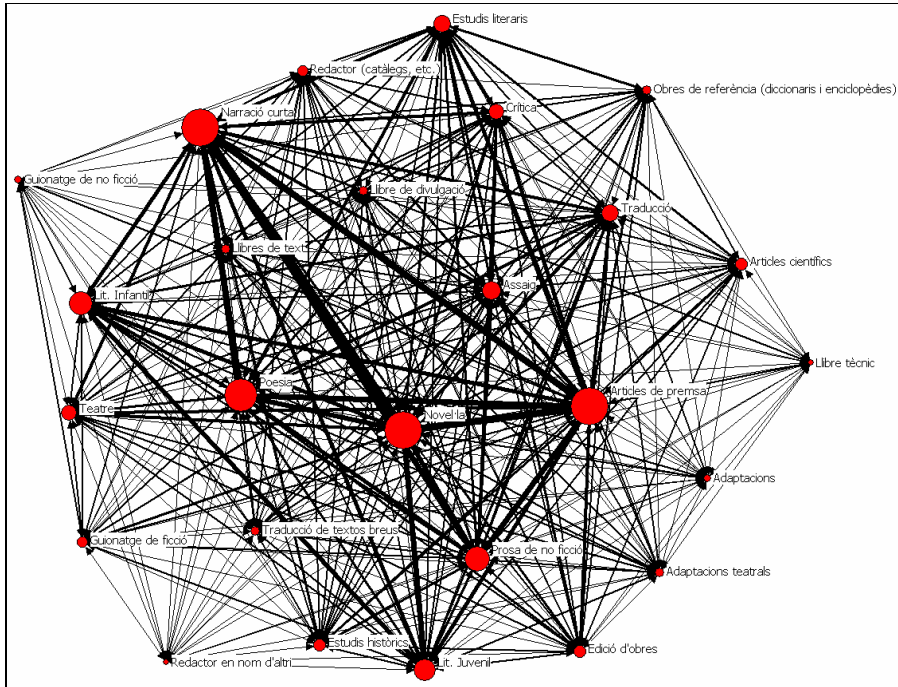

Observant amb atenció la gràfica veiem que hi destaca el triangle format per les editorials, els diaris i revistes i la ràdio. Aquesta combinació de relacions representa almenys el 20 % de casos de la mostra i, per tant, podem considerar que aquests tres tipus d'empresa són el motor de l'activitat. Les empreses editorials ocupen una còmoda posició central, però val a dir que només el 68% dels autors s'hi han relacionat durant aquest període. El 32% restant, és a dir el grup que durant l'últim quinquenni no s'ha relacionat amb les empreses editorials, és format principalment per persones que tenen menys dedicació a l'escriptura i, així mateix, menys ingressos per la seva obra.

3.3. Gèneres literaris conreats

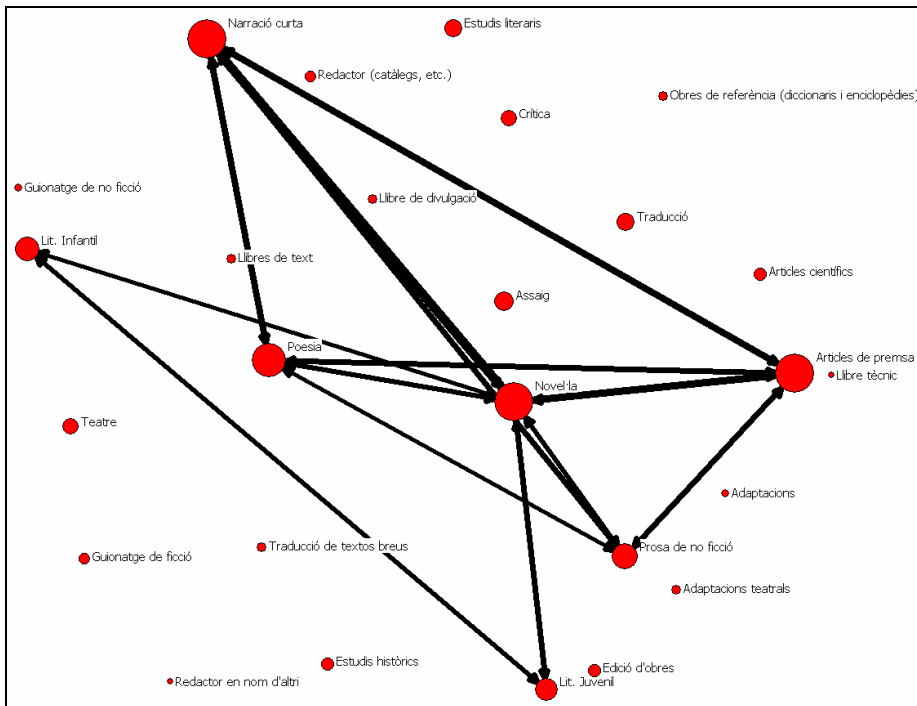
La majoria dels autors i autores enquestats conreen diversos gèneres literaris. Un cop d'ull a la **gràfica 16** ens mostra una xarxa densíssima de combinacions diverses, que ens indiquen una gran varietat de trajectòries personals.

Gràfica 16. Xarxa completa dels gèneres als quals es dediquen els escriptors en el quinquenni 2001-05

Si ens fixem, però, en la **gràfica 17**, que extreu les relacions més significatives (inclou les persones que conreen més d'un gènere i que representen com a mínim el 10 % de la mostra), ens adonem que hi ha uns gèneres que centren l'activitat dels escriptors enquestats. Aquests gèneres són la **narració curta**, la **novel·la**, els **articles de premsa**, la **poesia** i la **prosa de no ficció**. És evident que el gran eix de l'activitat és format per la narrativa (novel·la i narració curta), que es completa amb la poesia. Al costat d'aquests tres gèneres, els articles de premsa són un complement important, com ja hem pogut comprovar també en els dos apartats anteriors.

Gràfica 17. Xarxa reduïda dels gèneres als quals es dediquen els escriptors en el quinquenni 2001-05

A aquesta situació central de la narrativa hi podem afegir la **literatura infantil** i la **literatura juvenil**, que van lligades també a la **novel·la**, però que formen un grup a part. Es tracta d'un grup important d'escriptors (11 % de la mostra) especialitzats en aquest camp i que presenten alguns trets comuns. Deixant de banda uns quants autors i autores altament professionalitzats, que es dediquen exclusivament a escriure, aquest grup el formen bàsicament persones amb un grau de dedicació a l'escriptura intermitent. Pel que fa a la seva activitat fora de l'escriptura, trobem que són predominantment professors de secundària, redactors o directius d'empreses culturals i col·laboradors editorials. El 55% són homes i el 45 % dones. Aquesta distribució per gèneres mostra una presència més gran de les dones en la literatura infantil i juvenil, si la comparem amb la distribució per gèneres de tota la mostra (65,1 % homes i 30,3 % dones), encara que continuen estant en minoria.

3.4. L'obra acabada i difosa

El grau de difusió de l'obra acabada no és homogeni. Les dades recollides a la **taula 8** ens mostren que hi ha uns gèneres en què les possibilitats de difondre l'obra són més grans i que hi ha determinats sectors en els quals sembla que costa més d'entrar. També veiem que els autors i autores que ja han difós alguna obra tenen moltes més possibilitats de continuar-ho fent.

Els gèneres on es detecta un percentatge més elevat d'autors que no han difós cap obra són les adaptacions teatrals (57,66 %), el teatre (44,7 %), l'assaig (41,6 %), el llibre de divulgació (40,7 %), i els guions de ficció (39,2 %). Els gèneres que tenen un menor percentatge d'autors que no hagin difós cap obra són la crítica (15,4 %) i la redacció en nom d'altri (12,5 %).

Si ens fixem en els gèneres que formen el nucli central de l'activitat d'escriure, identificats a la gràfica 17 (narració curta, novel·la, articles de premsa, poesia, prosa de no ficció, literatura infantil i literatura juvenil), veiem que els percentatges més alts d'autors que no han difós cap obra els trobem a la novel·la (35,9 %) i la literatura infantil (30 %). La prosa de no ficció (29,1 %), la poesia (28,6 %) i la literatura juvenil (27,7 %), també tenen un percentatge de no publicació força elevat.

Quan ens centrem en els autors que ja han difós alguna obra, veiem que les seves probabilitats de continuar fent-ho són molt més elevades (del 90 % o més). Malgrat tot, hi ha alguns gèneres que, fins i tot per a aquests autors, presenten dificultats. En el cas de la poesia, la probabilitat mitjana de difondre una obra no arriba al 72 %; pel que fa a la novel·la, és del 74,3 %; i, en el teatre, del 78,2 %. És a dir que, per exemple, de cada quatre novel·les escrites, una no s'arribarà a publicar.

En estudiar si hi havia diferències estadísticament significatives entre els autors i autores per raó de factors com el gènere, l'edat o el grau de dedicació, l'única dada rellevant que s'ha detectat és que els homes acaben, de mitjana, un nombre més elevat d'obres que les dones. La probabilitat de difondre l'obra acabada, però, és pràcticament la mateixa per a tots dos sexes.

Taula 8. Ràtio de difusió d'obres acabades

	Nombre d'autors	No difonen cap obra (percentatge)	Probabilitat mitjana de difondre una obra produïda per l'autor	Desv. típ.	Nombre d'autors amb obra difosa	Probabilitat mitjana de difondre una obra produïda per un autor que en difon	Desv. típ.
Poesia	168	28,6	,5130	,41430	120	,7181	,30380
Novel·la	181	35,9	,4762	,41951	116	,7430	,27479
Narració curta	201	23,4	,5294	,40968	154	,6910	,32716
Prosa de no ficció	86	29,1	,6307	,46297	61	,8892	,26452
Literatura infantil	120	30	,6060	,44272	84	,8657	,23121
Literatura juvenil	101	27,7	,6745	,44429	73	,9332	,17148
Teatre	85	44,7	,4323	,44500	47	,7818	,28711
Adaptacions teatrals	33	57,66	,3939	,48019	14	,9286	,18157
Guionatge de ficció	51	39,2	,5637	,47661	31	,9273	,17352
Traducció	114	31,6	,6271	,44896	78	,9166	,16452
Traducció de textos breus	42	26,2	,6850	,45998	31	,9281	,23677
Adaptacions	23	26,1	,6997	,44422	17	,9467	,15135
Crítica	39	15,4	,8233	,37327	33	,9729	,12359
Estudis literaris	64	26,6	,6982	,43956	47	,9508	,13881
Estudis històrics	39	33,3	,6547	,47335	26	,9821	,07901
Articles de premsa	163	25,8	,7311	,43603	121	,9849	,06815
Articles científics	44	25	,7130	,43130	33	,9507	,13025
Assaig	77	41,6	,5385	,48401	45	,9214	,20924
Entrades en obres de referència	35	25,7	,7167	,44382	26	,9647	,13779
Llibre de text	63	34,9	,6386	,47520	41	,9813	,07305
Llibre tècnic	27	22,2	,7358	,43264	21	,9460	,18573
Llibre de divulgació	27	40,7	,5370	,48607	16	,9062	,22940
Guionatge de no ficció	23	21,7	,7681	,41740	18	,9815	,06096
Redactors en nom d'altri	16	12,5	,8437	,35208	14	,9643	,13363

4. Anàlisi del grau de professionalització

Per poder establir el grau de professionalització actual del col·lectiu d'escriptors i escriptores membres de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC) s'han tingut en compte una sèrie d'indicadors que permetin observar els principals perfils d'una professió de definició complexa per la gran quantitat de variants que presenta cada individu dins el grup i per les possibilitats de relació professional amb el món que anomenem literari.

Davant la diversitat que implica la definició “ser escriptor” o “ser escriptora”, s'ha partit de la percepció que els propis autor i autora tenen de la seva dedicació literària, un element que es perfila com un dels eixos explicatius i configuradors de la professió. Quan la dedicació a les tasques d'escriptura en una o diverses facetes ha estat definida com a “regular”, ens trobem davant de possibles professionals en el sentit que les tasques lligades a l'escriptura configuren el seu *modus vivendi*, mentre que formen un segon grup els qui afirmen dedicar-s'hi de manera “esporàdica o intermitent”. Aquesta percepció permet una primera divisió important que cal analitzar amb detall. S'ha pres, doncs, com a segon indicador el nombre d'hores dedicades a l'escriptura distribuïda en tres forquilles de valor: “menys de 10 hores setmanals”, “entre 10 i 20 hores setmanals” i “més de 20 hores setmanals”, un valor, aquest últim, que cal considerar d'exclusivitat en comparació amb qualsevol altra professió i que es troba a l'extrem oposat de la dedicació intermitent i, sobretot, esporàdica. El conjunt de la mostra evidencia que el grau de professionalització està relacionat amb el temps dedicat a l'escriptura i, en conseqüència, als ingressos que se'n generen. Segons la seva quantia, hi haurà la necessitat o la possibilitat d'articular-la amb altres fonts d'ingressos.

Aquestes tres variables també estan relacionades amb l'obra total difosa. En resulten, doncs, un total de quatre variables que s'han pres en consideració a l'hora de creuar dades que puguin servir per dibuixar els diferents perfils professionals.

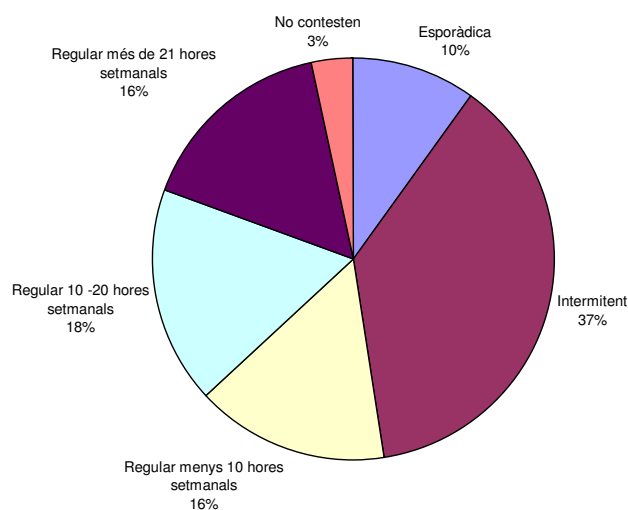
La **taula 9** i la **gràfica 18** mostren els resultats pel que fa al primer indicador, el grau de dedicació a l'escriptura. La “dedicació regular” està tabulada en nombre d'hores setmanals. Hi destaca que el 49,3% (prop del 50%) dels enquestats afirma tenir una “dedicació regular”, repartida amb una àmplia forquilla d'hores de dedicació. Mentre que el 37,5% afirma tenir una dedicació intermitent i tan sols un 9,9% afirma tenir una dedicació esporàdica.

Taula 9. Variable dedicació. Nombre d'hores setmanals

Dedicació	Freqüència	Percentatge
Esporàdica	37	9,9%
Intermitent	140	37,5%
Regular (menys 10 hores setmanals)	58	15,5%
Regular (10-20 hores setmanals)	66	17,7%
Regular (més de 21 hores setmanals)	60	16,1%
Total	361	96,8%
No contesten	12	3,2%
Total	373	100%

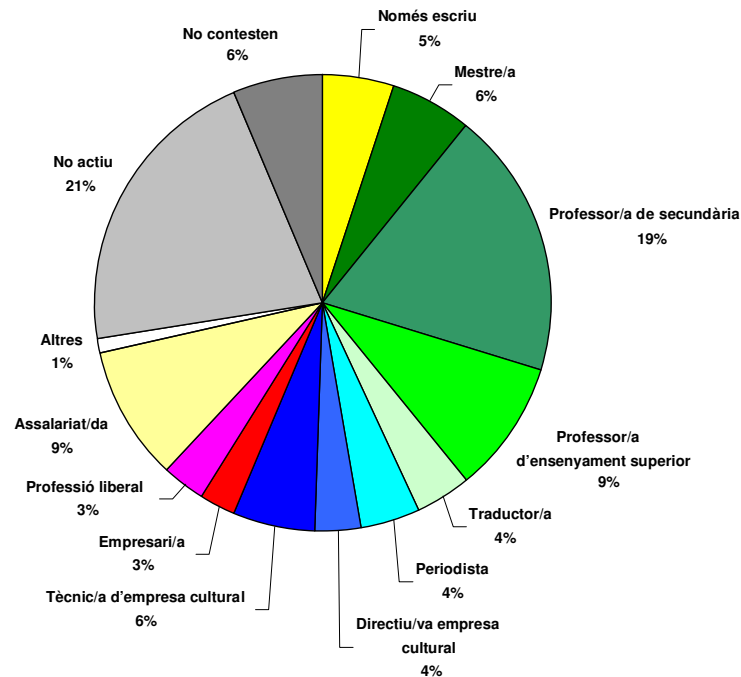
En intentar agrupar el temps dedicat a escriure de manera regular i resumir-lo en subgrups basats en el nombre d'hores dedicades a escriure, veiem que es formen grups força homogenis, de 16%, 18% i 16%. Uns percentatges que permeten deduir que la dedicació a escriure està relacionada amb el temps dedicat a altres feines laborals o amb el tipus de gènere conreat.

Gràfica 18. Variable dedicació. Nombre d'hores setmanals

Així, la **gràfica 19** mostra que, en general, la dedicació a l'escriptura es combina amb altres feines. Tret d'un 5,1% de la mostra que té l'escriptura com a dedicació principal, la resta d'enquestats combina l'escriptura amb una altra feina. Hi destaquen el 21 % de no actius de la mostra, percentatge que aplega els autors que han arribat a la jubilació de la feina principal i, en menor grau, estudiants i aturats. També es posa de manifest que els escriptors i escriptores que provenen del món educatiu –mestres, professorat de secundària i universitari– superen una tercera part dels enquestats ja que configuren el 34%. Finalment, cal remarcar que el grup d'assalariats és el 9,4% del total, mentre que periodistes i traductors tenen un pes idèntic i cada grup representa un 4% de la mostra.

Gràfica 19. Situació laboral dels escriptors i escriptores

La **taula 10** perfila encara més la situació laboral dels autors i autores en relacionar els percentatges de dedicació a l'escriptura i de dedicació a una altra feina. Una dada a destacar és que un 73,7% dels que només escriuen tenen una dedicació regular d'almenys 21 hores setmanals. Aquesta dedicació és la més alta i explícita que la dedicació a l'escriptura rep la consideració de feina principal. Darrere els que només es dediquen a escriure, aquesta taula també mostra que, pel que fa al nombre d'hores, els

traductors també són els més professionalitzats: el 50% dels enquestats hi dediquen 21 hores o més. També cal comentar que del 21% de no actius de la mostra, gairebé el 60% hi té una dedicació regular, amb uns percentatges homogenis del 19,7% en cadascun dels tres grups. Aquesta taula també posa de manifest que els autors i autores que provenen del món educatiu –mestres, professorat de secundària i universitari– superen una tercera part dels enquestats (configuren el 34%) i la seva dedicació és “esporàdica” o “intermitent”, de manera que el seu grau de professionalització és baix.

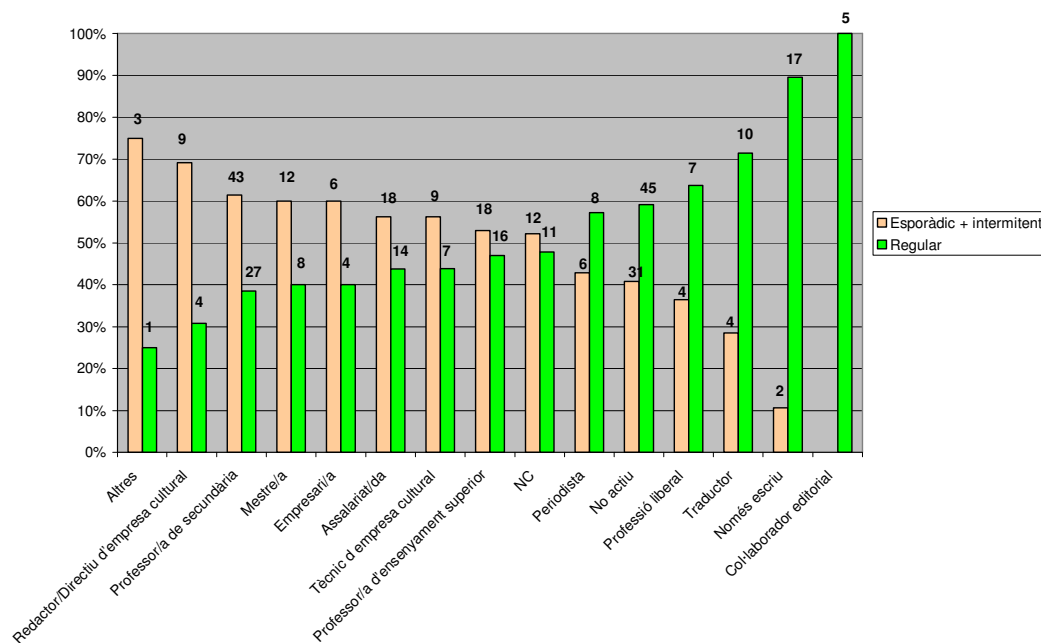
Taula 10. Percentatge de dedicació a l'escriptura en relació amb la feina principal

Feina principal	Dedicació					Total
	Esporàdica	Intermitent	Regular: menys 10 hores setmanals	Regular: 10 - 20 hores setmanals	Regular: més de 21 hores setmanals	
Només escriu	5,3%	5,3%	5,3%	10,5%	73,7%	(19) 100%
No actiu	10,5%	30,3%	19,7%	19,7%	19,7%	(76) 100%
Mestre/a	25,0%	35,0%	10,0%	10,0%	20,0%	(20) 100%
Professor/a de secundària	8,6%	52,9%	15,7%	17,1%	5,7%	(70) 100%
Professor/a d'ensenyament superior	14,7%	38,2%	17,6%	17,6%	11,8%	(34) 100%
Traductor/a	7,1%	21,4%	7,1%	14,3%	50,0%	(14) 100%
Redactor/a Directiu/va d'empresa cultural	15,4%	53,8%	15,4%	7,7%	7,7%	(13) 100%
Tècnic/a d'empresa cultural	12,5%	43,8%	18,8%	18,8%	6,3%	(16) 100%
Col·laborador/a editorial				40,0%	60,0%	(5) 100%
Periodista		42,9%	14,3%	28,6%	14,3%	(14) 100%
Empresari/a	10,0%	50,0%		20,0%	20,0%	(10) 100%
Professió liberal	9,1%	27,3%	18,2%	36,4%	9,1%	(11) 100%
Assalariat/da	9,4%	46,9%	21,9%	21,9%		(32) 100%
Altres		75,0%		25,0%		(4) 100%
NC	8,7%	43,5%	26,1%	13,0%	8,7%	(23) 100%
Total	10,2%	38,8%	16,1%	18,3%	16,6%	(361) 100%

Aquestes tendències s’observen de manera més evident a la **gràfica 20**. S’hi pot establir que el 37% de la mostra té un grau elevat de dedicació, encara que no tots visquin solament de l’escriptura. Amb una àmplia variabilitat pel que fa a altres feines i que tant inclou els col·laboradors editorials com els no actius o els periodistes, conformen un nucli important. A l’altre extrem, dedicació esporàdica o ocasional, destaca el grup ja esmentat dels ensenyants. Ara bé, en aquesta gràfica una major dedicació no comporta una major professionalització.

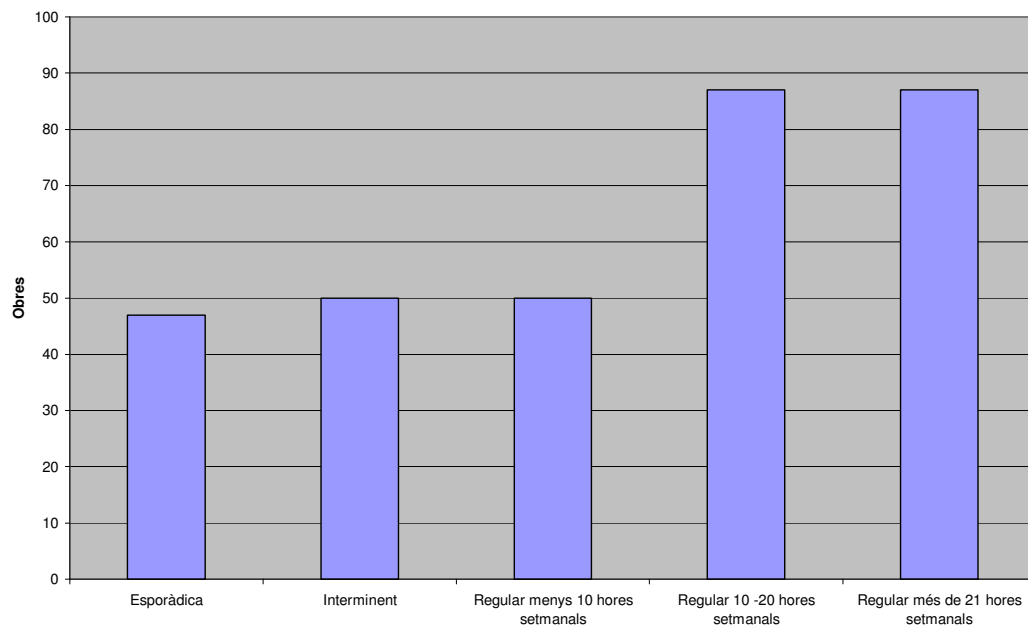
Aquesta gràfica també indica que existeix un petit grup de “col·laboradors editorials” (5 persones) que declara dedicar-se regularment a l’escriptura, si bé considera que la seva feina principal és la col·laboració editorial.

Gràfica 20. Percentatge de dedicació a l’escriptura en relació amb la feina principal.

A continuació s'analitza la dedicació en relació amb la producció. La **gràfica 21** i la **taula 11** mostren com el grau de dedicació incideix, com era d'esperar, d'una manera directa sobre la producció d'obra. Així, la **gràfica 22** posa en relleu que la producció total al llarg de la vida d'un autor o autora està directament relacionada amb el grau de dedicació. Referint-nos exclusivament a l'obra difosa, l'obra que realment ofereix la visibilitat i, per tant, la consideració d'escriptor o escriptora, cal assenyalar una certa distància, amb un augment notori de la difusió en els grups amb una major dedicació a l'escriptura. Tot i així, a partir d'una dedicació regular de més de 10 hores setmanals la producció entre els diversos grups s'equipara.

Gràfica 21. Mitjana de producció total d'obra difosa segons temps de dedicació

A la **taula 11**, en canvi, es mostra com els que només es dediquen a l'escriptura són els que més producció tenen, seguits dels periodistes i dels no actius. Una correspondència que té relació amb l'obra encarregada o, en el cas dels periodistes, amb la periodicitat d'un encàrrec preestablert. Els tècnics d'empreses culturals també estan per sobre de la mitjana de producció, tot i ser un grup poc representatiu perquè és reduït. La relació que cada escriptor i escriptora estableix amb la seva feina considerada principal condiciona fortament la possibilitat de producció, depenent del temps que els calgui dedicar a la tasca central. D'aquí que el grup dels no actius, la majoria d'ells alliberats de les obligacions d'una altra feina, siguin dels més productius.

Taula 11. Mitjana de producció total difosa per cada grup de feina principal.

	Nombre	Mitjana	Desviació típica
Només escriu	13	292,4615	342,01111
Periodista	10	209,7000	367,33970
No actiu/va	54	166,2407	392,61143
Tècnic/a d'empresa cultural	13	165,6154	236,81024
Professió liberal	11	121,6364	198,60427
Professor/a d'ensenyament superior	27	116,0741	216,15289
Professor/a de secundària	62	114,8387	277,87579
Mestre/a	18	102,2222	229,42449
Traductor/a	13	101,4615	192,68048
Empresari/a	10	81,3000	102,93909
Assalariat/da	30	65,7000	126,11138
No contesten	18	62,8889	96,86248
Col·laborador/a editorial	2	51,5000	21,92031
Redactor/a Directiu/va d'empresa cultural	11	46,1818	67,66656
Altres	4	43,5000	80,37620
Total	296	123,2466	265,37908

La **taula 12 i la gràfica 22** analitzen i distingeixen els ingressos provinents de l'escriptura d'aquells altres procedents d'altres dedicacions. La mostra s'ha realitzat a partir de les 310 respostes obtingudes en aquest apartat, en què es demanava sobre el total d'ingressos bruts i el percentatge que prové de la dedicació a l'escriptura. Per ordenar i quantificar aquest camp es van establir quatre grups segons els ingressos

anuals bruts provinents de l'escriptura: zero o menys de 1.000 euros el primer grup; el segon grup el constitueix els que ingressen fins a 18.000 euros procedents de l'escriptura combinats amb una quantitat similar provinent d'altres feines, és a dir amb una proporció d'un 50% d'ingressos per cada àmbit; el tercer grup és format per aquells que ingressen anualment més de 18.000 euros provinents d'una altra feina, mentre manté els 18.000 de l'escriptura com el grup anterior; i, finalment, el quart grup l'integren els escriptors que ingressen anualment més de 18.000 euros de l'escriptura i complementen aquesta quantitat amb ingressos d'altres feines.

El primer que mostren les xifres és que els que tenen la principal font d'ingressos en l'escriptura, o que els ingressos derivats de l'escriptura sigui superior al 50% dels seus ingressos, són pocs.

En analitzar cada grup s'observa que el 38,4% d'escriptors no tenen ingressos rellevants procedents de l'escriptura, ja que l'últim any van ingressar menys de 1.000 euros per aquest concepte. Dins d'aquest grup s'inclou un 12% que ha declarat no haver tingut cap ingrés que provingui de l'escriptura en el mateix exercici fiscal.

Formen el segon grup el 18,7% que obtenen uns ingressos baixos de l'escriptura, de fins 18.000 euros, i aquesta xifra es complementa amb una altra feina principal fins aconseguir uns altres 18.000 euros. Cal matisar que només el 6% dels integrants d'aquest grup ingressen més de 6.000 euros de l'escriptura.

El tercer grup és format pel 36,1% de la mostra, amb uns ingressos superiors a 18.000 euros d'una altra activitat. Aquest grup complementa els ingressos econòmics principals amb els guanys derivats de l'escriptura fins a un màxim de 18.000 euros més. Aquest és el grup que està més ben situat tant en el món laboral com en el món de l'escriptura, ja que un terç del grup percep més de 6.000 euros derivats de l'escriptura.

El quart grup és format pel 6,8% de la mostra. Integra els escriptors i escriptores que viuen de l'escriptura i ingressen més de 18.000 euros derivats d'aquesta activitat. Dels 21 que formen el grup, sols 3 tenen altres fonts d'ingressos, amb quantitats que oscil·len entre 18.000 i 30.000 euros. Per tant, es pot afirmar que es dediquen quasi exclusivament al món de l'escriptura.

De les xifres exposades es conclou que la proporció d'ingressos entre els derivats de l'escriptura i d'altres activitats no implica que qui té en l'escriptura la seva principal font d'ingressos obtingui la major quantitat total. És a dir que a major grau de dedicació (grup 4) no hi ha una remuneració total més alta. Per contra, és el tercer grup, el que té

una altra feina com a principal i que complementa els seus ingressos amb l'escriptura, el grup de professionals que percepc uns guanys anuals més elevats.

Taula 12. Distribució dels escriptors i escriptores que viuen predominantment de l'escriptura, d'una altra feina, o combinen els dos tipus d'ingressos

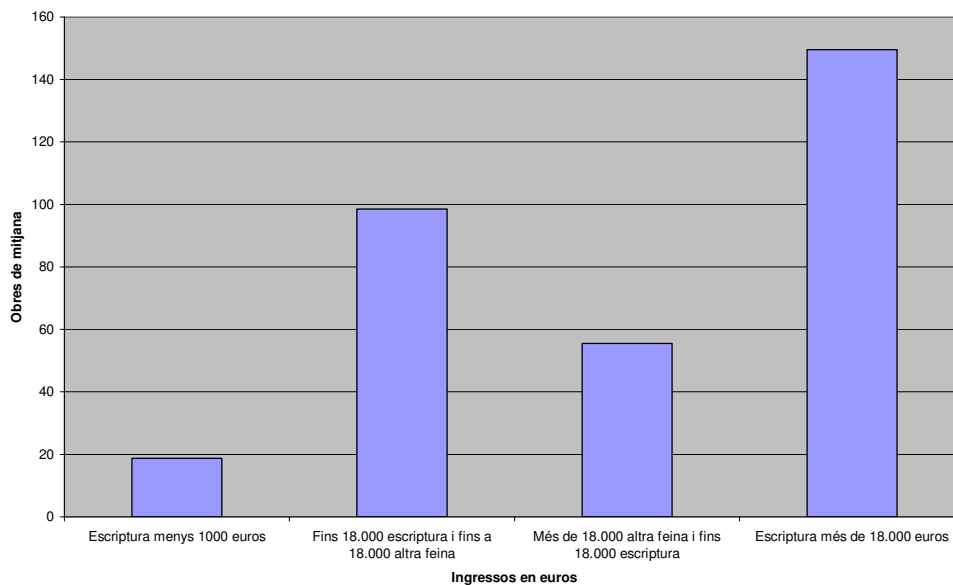
	Freqüència	Percentatge
Ingressos de l'escriptura de menys de 1.000 €/any (Inclou el 12% que declaren 0 euros)	119	38,4%
Ingressos d'una feina principal de fins a 18.000 € i fins a 18.000 € procedents de l'escriptura. (Inclou el 6% que percepc més de 6.000 € per l'escriptura)	58	18,7%
Ingressos de més de 18.000 € d'una feina principal i fins a 18.000 € procedents de l'escriptura.	112	36,1%
Ingressos de l'escriptura de més de 18.000 € completats amb altres ingressos	21	6,8%
Total	310	100,0%

La **gràfica 22** mostra com la producció total difosa està relacionada amb la composició d'ingressos. Reben més ingressos de l'escriptura els que més producció difosa tenen, ja sigui el grup que no té una segona dedicació (el quart), com el que obté un 50% dels seus ingressos de l'escriptura i complementa l'altre 50% (fins a 18.000 euros) amb altres fonts d'ingressos al marge de l'escriptura. Aquesta progressió es trenca en el tercer grup, el format pels que es dediquen d'una manera més regular a una altra feina, com els ensenyants o els dedicats a professions liberals.

Fóra raonable esperar que, com més temps de dedicació a l'escriptura més ingressos genera aquesta activitat. Aquesta afirmació, però, denota només una part de la realitat. Com més temps de dedicació a la professió d'escriure menys es depèn d'altres ingressos. Ara bé, els que s'hi dediquen de manera intermitent, ja que depenen d'altres feines, són en termes comparatius el grup que tenen uns ingressos totals més alts. S'observa també que reben més ingressos de l'escriptura els que més producció difosa tenen, ja sigui el grup que no té una segona dedicació, ja sigui el que complementa fins a 18.000 euros amb els ingressos obtinguts d'una altra feina.

La gràfica assenyala que els que tenen més obra difosa són els que més ingressen per l'escriptura (16 persones). Alguns dels que pertanyen a aquest grup tenen dedicacions complementàries. La gràfica referma el fet que, tenir ingressos importants fora de l'escriptura, limita en certa mesura la quantitat de l'obra difosa.

Gràfica 22. Producció total difosa per cada grup de composició d'ingressos

Caracterització final del grau de professionalització: grups homogenis

A partir de les variants analitzades anteriorment s'arriba a la caracterització de dos grups homogenis d'escriptores i escriptors segons el major o menor grau de professionalització i que ara presentem a tall de conclusió. Per realitzar estadísticament aquesta darrera anàlisi s'ha tingut en compte el conjunt d'enquestats que han respost totes les preguntes sobre les variants anteriors i s'ha desestimat la resta. Ens referim, doncs, sempre a aquesta submostra formada per 229 casos computables. El grup d'escriptors i escriptores amb una dedicació més intensa, tant per la dedicació en temps a l'escriptura com per l'obra produïda, i que viuen dels ingressos derivats de l'escriptura, formen un grup del 31% (70 persones), mentre que formen el segon grup de menys professionalitzats el 69% (159 persones).

Caracterització del grup amb un major grau de professionalització

- Format pel 31% de la submostra, l'integren els escriptors i escriptores que, en el cas de tenir una segona dedicació, aquesta no sols està estretament relacionada amb l'escriptura literària, sinó que molt sovint en deriva.
- Una part nombrosa del grup, el que constitueix el 84%, es dedica exclusivament a escriure, amb un temps de dedicació setmanal de més de 20 hores, mentre que en la franja més baixa se situen aquells que hi dediquen més de 10 hores setmanals.
- Aquesta dedicació comporta que els integrants d'aquest grup difonguin el 90% de la seva obra, sigui perquè la notorietat i una llarga i reconeguda trajectòria fa que la seva obra tingui una difusió assegurada, sigui, en un 35% de la submostra, perquè a banda dels gèneres habitualment més representatius de la creació literària com la novel·la o la poesia, conreats pel comú de tota la mostra, són escriptors que tenen una major especialització, especialització que comporta una producció que respon a propostes pactades prèviament o a situacions de col·laboració habitual. De manera preferent –i tal com ja ha aparegut en gràfiques anteriors– es tracta de: col·laboradors editorials, guionistes de ficció i no ficció, traductors, col·laboradors habituals a la premsa escrita o periodistes, així com els que conreen preferentment la literatura infantil i juvenil.

- Pel que fa a la variable dels ingressos, cal dir que pertanyen a aquest grup:
 - a) El 100% dels escriptors que viuen de l'escriptura. Ingressen més de 18.000 euros anuals.
 - b) El 100% dels casos que ingressen fins a 18.000 euros en concepte d'escriptura i complementen aquesta quantitat fins uns altres 18.000 euros procedents d'altres ingressos.

En conclusió, el 80% d'aquest grup més professionalitzat no té uns ingressos importants fora de l'escriptura, i fins i tot es pot deduir que completen ingressos amb altres dedicacions que necessàriament han de ser compatibles amb l'escriptura.

Caracterització del grup amb un menor grau de professionalització

- Format pel 69% de la submostra, l'integren els escriptors i escriptores caracteritzats perquè l'exercici de l'escriptura no és estrictament necessari per al seu ofici principal; és a dir que, al marge de l'escriptura tenen una altra professió de la qual prové la principal font dels seus ingressos.
- Tot i que alguns demostren tenir una dedicació important a l'escriptura, el 82% d'aquest grup amb un menor grau de professionalització hi dediquen menys de 10 hores setmanals o tenen una dedicació intermitent i esporàdica.
- Les dues variables anteriors es relacionen amb el fet que aquest segon grup difon el 75% del total de la seva obra. Cal afegir que aquest grup és format en bona part per escriptors i escriptores amb menys trajectòria professional i que es troben en procés de professionalització.
- Pel que fa a la variable ingressos, cal dir que pertanyen a aquest segon grup:
 - a) El 89 % dels que ingressen una quantitat inferior als 18.000€ procedents de l'escriptura, quantitat a la qual sumen més de 18.000€ per altres tasques desenvolupades fora del món de l'escriptura.
 - b) El 94 % dels que ingressen menys de 1.000€ en concepte d'escriptura.

En conclusió, marquen una dedicació molt diversa en relació amb el grup anterior i, també entre ells, són més heterogenis atenent les dedicacions que tenen al marge de l'escriptura. En canvi, com ja ha estat indicat, no presenten diferències remarcables pel que fa als gèneres conreats en relació amb el grup més professionalitzat.

Una altra dada que aporta informació interessant respecte al grau de dedicació ens la proporciona les respostes a la pregunta sobre quin tipus de relació contractual tenen els enquestats amb les feines no directament relacionades amb el món de l'escriptura. El 49,5 % de la mostra general afirmen ser funcionaris, mentre que el 24,6% són autònoms. Els segueixen, ja a distància, el 16,5 % que declaren tenir un contracte indefinit i el 9'4 % que tenen altres tipus de contractes.

S'han desestimat altres indicadors de professionalització explorats en l'enquesta perquè, de les seves conclusions, no s'extreuen característiques remarcables. Al contrari, podem afirmar, per exemple, que l'obtenció de premis literaris, una pràctica habitual en la vida dels escriptors, sols pot ser un estímul primicer en la carrera d'un autor o autora, o una entrada econòmica significativa, tot i que esporàdica, però mai un indicador consistent que estimuli amb eficàcia una producció continuada. En canvi, es pot afirmar que l'escriptura com a activitat i, en part també, com a gènere i temàtica, respon a la pròpia iniciativa personal. En termes globals de la mostra, el 78,9% dels enquestats indiquen que escriuen seguint el seu propi impuls, mentre que un 21,1% escriuen per encàrrec.

Altres indicadors explorats mostren que no hi ha diferències significatives que relacionin el grau de professionalització amb el territori, és a dir que no s'infereix que viure en un lloc específic potenciï o estimuli la professionalització, tot i que el 68% del grup més professionalitzat viu a Catalunya.

Pel que fa al gènere, tot i que si comparem homes i dones podem dir que les dones que es dediquen a l'escriptura estan una mica més professionalitzades, en xifres les diferències són mínimes. Comparant-ho amb la distribució general de la mostra (30,3 % de dones i 65,1 % d'homes –el 4,6 % no contesten–), veiem que el 35% de les dones es troba en el grup més professionalitzat davant el 65% dels homes; mentre que pertanyen al grup menys professionalitzat el 28% de les dones davant el 72% dels homes.